

ravno na začetni stopnji voditi najboljši učitelj in da začetna stopnja pomembno vpliva na končne dosežke.« (*Inst.* 1.1.23, prevod Matjaž Babič)

Kvintilijan zagovarja skrajno odličnost, in to ne le v strokovni usposobljenosti, temveč tudi moralno neoporečnost. Nekaj torej, kar je na eni strani izredno težko privzgojiti in usmerjati, na drugi strani pa tudi formalno-pravno določiti ali pa celo izbrati med učitelji. T. i. subjektivni vidik, ki se v družbenem kontekstu v najsplošnejšem okviru lahko imenuje ideologija (lahko pa tudi kultura ali kaj tretjega), je vsekakor težje obvladljiv, vendar zato nič manj pomemben ali manjši. Zahteva pa svoje specialne oblike in spretnosti prepoznavanja, ozaveščanja in delovanja.

Zaključujemo torej z mislijo, da je spretnost obvladovanja pedagoškega diskurza nekaj, česar se ne da usvojiti in izpiliti, niti na hitro niti zgolj s teorijo. Je predvsem spretnost vsestranskega obvladovanja jezikovne rabe, ki prežema naše vsakdanje življenje in delovanje ter zahteva nenehno in kontinuirano (samo)refleksijo ter aktivno nadgrajevanje. Hkrati pa je tudi spretnost, ki je po našem prepričanju (utemeljenem v izsledkih te študije) temeljna za uspešnost pedagoškega procesa. Zato jo je potrebno sistematično razvijati ne le v okviru temeljnih strokovnih izobraževalnih programov, temveč tudi dodatnega izpopolnjevanja in kontinuiranih oblik samorefleksije.